

Τάσος Ανθουλιάς

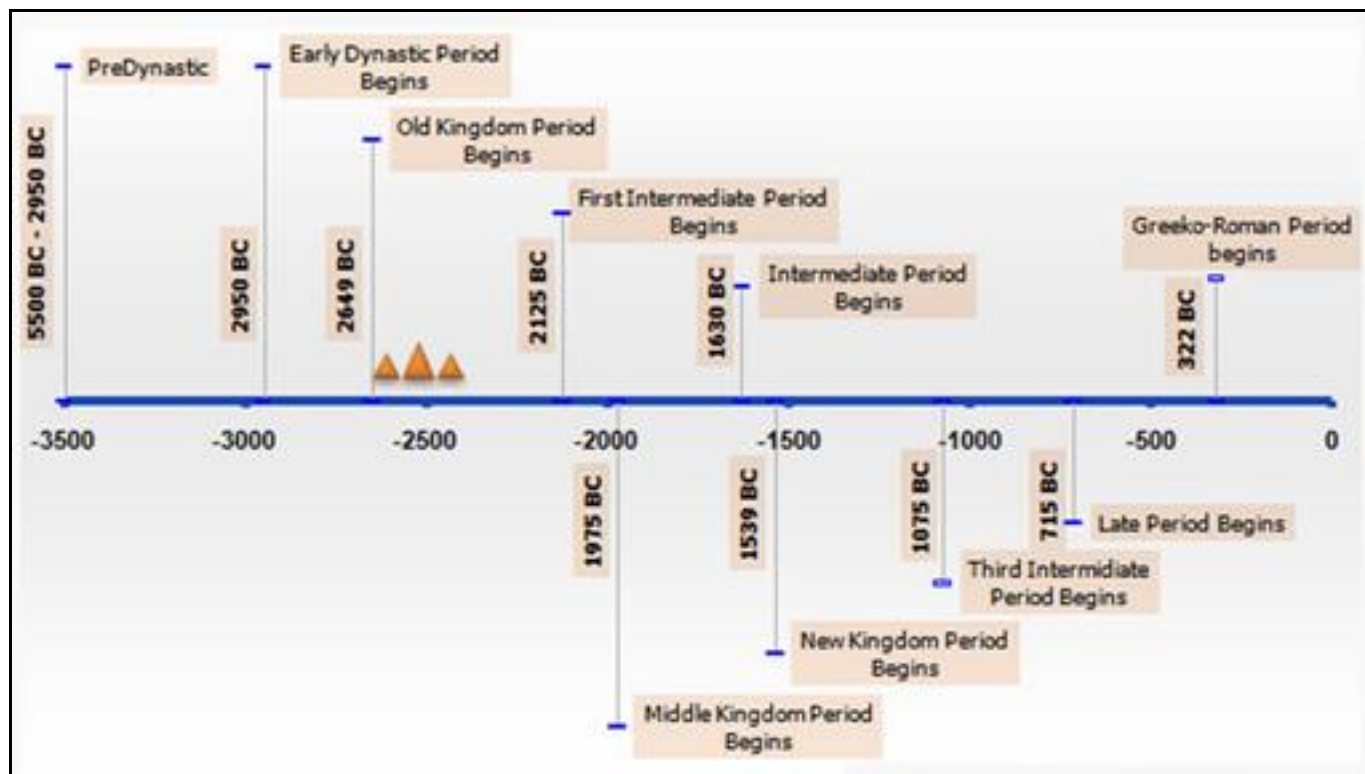
ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Ο χρόνος είναι μία από τις δυσκολότερες έννοιες. Αποτελεί συνδυασμό φυσικών και μαθηματικών εννοιών που αποκτούν νόημα για τον άνθρωπο μόνο μέσα από τα βιώματα της ζωής του.

ΧΕΛΙΔΟΝΙ 2023

Ακόμα και για έναν ενήλικο δεν σημαίνει σχεδόν τίποτα ένα χρονικό διάστημα, ας πούμε, τριών εκατομμυρίων ετών. Ένα άτομο 40 χρόνων μπορεί να έχει συνείδηση των τελευταίων 20 ετών, όχι όμως και των τελευταίων 300.000 ετών.

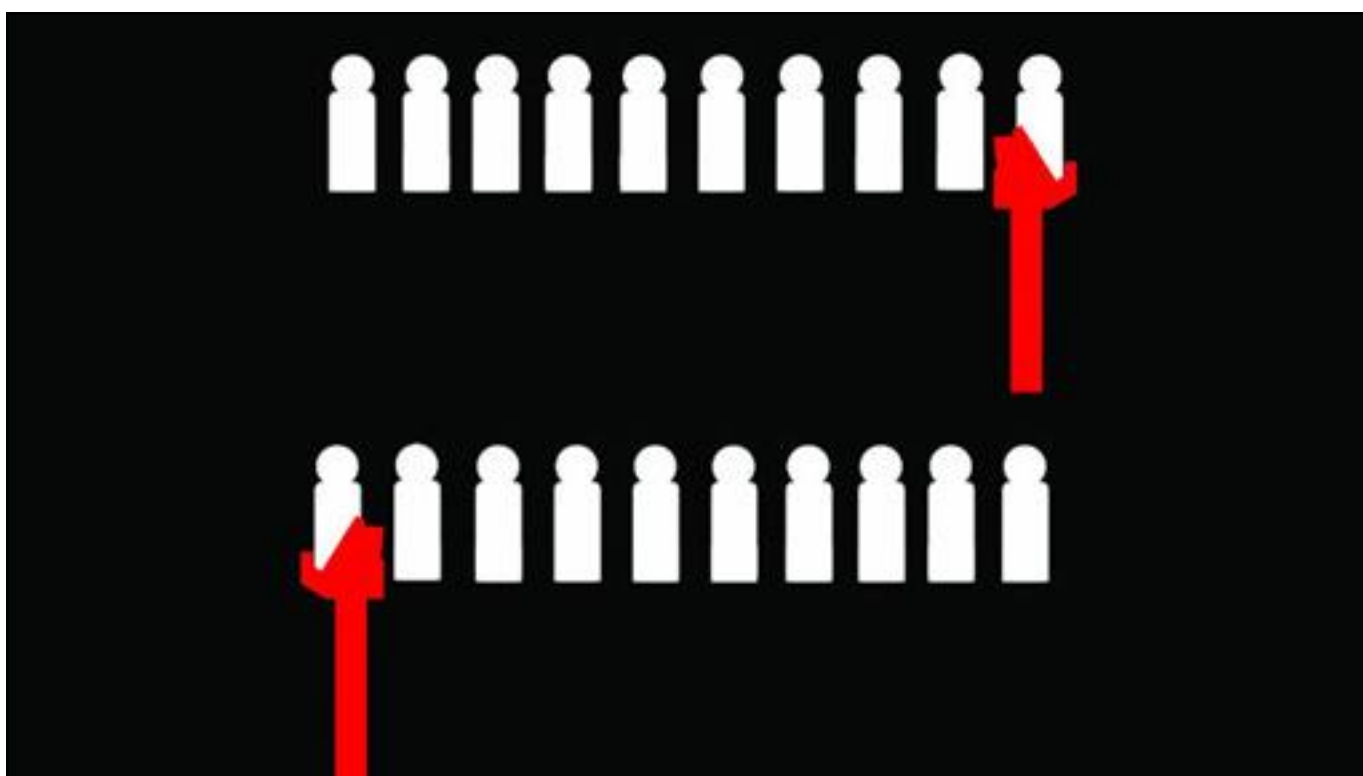
Επίσης, η αίσθηση του χρόνου από τον άνθρωπο είναι πολύ σχετική: Όταν ασχολούμαστε με κάτι που μας αρέσει, ο χρόνος μοιάζει να περνάει πολύ γρήγορα. Αντίθετα, αν αυτό που κάνουμε δεν μας αρέσει, ο χρόνος φαίνεται να περνάει βασανιστικά αργά.

Υπάρχει, όμως, έξω από μας, ο «αντικειμενικός» χρόνος, ο χρόνος που περνάει με σταθερό ρυθμό, ανεξάρτητα από την αίσθηση που κάθε φορά μας αφήνει, ο χρόνος της ημέρας (του εικοσιτετράωρου) πάνω στη γη, που τον έχουμε διαιρέσει σε ώρες, λεπτά και δευτερόλεπτα.

Η προσέγγιση της έννοιας του χρόνου από το παιδί πρέπει να γίνει σταδιακά και με προσοχή. Ο κανόνας πάντα είναι: αρχίζουμε από το «εδώ και τώρα» και προχωρούμε σιγά-σιγά στο «αλλού και άλλοτε».

Φυσικά, η επαφή του παιδιού με την έννοια του χρόνου έχει αρχίσει πολύ νωρίτερα συνδυαζόμενη με τον ύπνο του. Όταν ξυπνάει από τον βραδινό ύπνο βρίσκεται σε μια νέα μέρα, ενώ όταν ξυπνάει από τον μεσημεριανό ύπνο βρίσκεται στην ίδια μέρα (είναι απόγευμα). Ακόμα δυσκολεύεται να προσδιορίσει αν προτού κοιμηθεί ήταν η χθεσινή μέρα ή το πρωί της σημερινής.

Σιγά-σιγά το παιδί αρχίζει να αντιλαμβάνεται τις έννοιες του σήμερα, του χθες και του αύριο και, αργότερα, τις έννοιες του προχθές και του μεθαύριο. Τώρα, όμως, έρχεται η ανάγκη ενός πιο συγκεκριμένου προσδιορισμού του χρόνου με τη βοήθεια της ώρας (και των λεπτών της ώρας). Τι ώρα πρέπει να βρίσκεται στο σχολείο; Τι ώρα θα φάει; Τι ώρα πρέπει να κοιμηθεί;

Είναι η κατάλληλη στιγμή για να δώσουμε στο παιδί ένα ρολόι του χεριού (υπάρχουν σήμερα ωραία και φθηνά ρολόγια). Τι είδους ρολόι, όμως, θα δώσουμε στο παιδί; Υπάρχουν τα ψηφιακά ρολόγια, που δείχνουν την ώρα με τη μορφή ενός αριθμού και τα «παραδοσιακά» ρολόγια με δείκτες.

Φυσικά, τα παιδιά προτιμούν τα ρολόγια αυτού του είδους γιατί έχουν την ψευδαίσθηση ότι μπορούν να «διαβάσουν» την ώρα, αφού ξέρουν να διαβάζουν δύο διψήφιους αριθμούς. Στην πραγματικότητα, βέβαια, δεν καταλαβαίνουν αυτό που διαβάζουν – δεν αισθάνονται τον χρόνο. Τι σημαίνει για ένα παιδί «21:53»; Τίποτα. Και το πρόβλημα είναι πως, αν το παιδί χρησιμοποιεί ένα τέτοιο ρολόι, όχι μόνο θα αργήσει πολύ να μάθει να «διαβάζει» ένα «παραδοσιακό» ρολόι, αλλά και δεν θα μπορέσει να αποκτήσει εύκολα την αίσθηση του χρόνου.

Γι' αυτό, θα πρέπει να του δώσουμε ένα ρολόι με δείκτες, ακόμα κι αν στην αρχή δεν μπορεί να «διαβάσει» αυτό το ρολόι: Σιγά-σιγά το παιδί θα μάθει να «διαβάζει» την ώρα σ' αυτό το ρολόι. Εκείνα που θα πρέπει να προσέξουμε αγοράζοντας το ρολόι είναι τα εξής: Πρώτο, η επιφάνεια του ρολογιού να είναι «καθαρή», χωρίς πολύπλοκα σχέδια και χρώματα. Δεύτερο, οι ώρες να παρουσιάζονται με ευανάγνωστους αραβικούς αριθμούς (1, 2, 3, ...) και όχι με λατινικούς αριθμούς ή με απλές γραμμές. Και τρίτο, το ρολόι να έχει μόνο τις βασικές λειτουργίες (και όχι διάφορες εξεζητημένες λειτουργίες).

